

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 16Co/87/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3718202802
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 12. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Beáta Čupková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2020:3718202802.1

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Beáty Čupkovej a sudcov JUDr. Viery Škultétyovej a JUDr. Radoslava Svitanu, PhD. v spore žalobcu J. Q., S. E. XXX/A, J., W. XX XXX XXX, proti žalovanému C. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXX-X/XXX, G. J., t. č. v Z. K. L. E., o zaplatenie 5.000,- eur s príslušenstvom, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica, č. k. 6Csp/41/2018-130 zo dňa 6. júna 2019, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. o zamietnutí zvyšku žaloby a vo výroku III. o náhrade trov konania z r u š u j e a v rozsahu zrušenia v r a c i a súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom vo výroku I. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu vo výške 5.000,- eur, vyčíslené úroky a úroky z omeškania vo výške 3.251,86 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne z istiny 5.000,- eur od 01.09.2018 do zaplatenia, bankové poplatky vo výške 4,47 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo výroku II. vo zvyšku žalobu zamietol a vo výroku III. žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 63,70 % s tým, že o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté po právoplatnosti tohto rozsudku. Na základe vykonaného dokazovania mal preukázané, že medzi právnym predchodcom žalobcu, spoločnosťou G. J.. a žalovaným vznikol právny vzťah zo zmluvy o úvere zo dňa 09.12.2014 uzatvorenej podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka. Predmetom uvedenej zmluvy o úvere, ktorá je spotrebiteľskou zmluvou podľa § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, bolo poskytnutie úveru žalovanému vo výške 5.000,- eur, ktoré sa žalovaný zaviazal splácať v pravidelných 120-mesačných splátkach vo výške 101,- eur spolu s dohodnutým úrokom z úveru vo výške 20,90 % ročne. Nakoľko žalovaný napriek výzve svoj dlh neuhradil, právny predchodca žalobcu v súlade s § 565 Občianskeho zákonníka a čl. VI. bodom 6.8 Obchodných podmienok pre spotrebiteľské úvery, predmetný úver ku dňu 07.12.2015 zosplatnil. Z úveru, ktorý právny predchodca žalobcu žalovanému poskytol (5.000,- eur), žalovaný uhradil 308,92 eur, ktorú sumu žalobca započítal na úroky, preto istinu vo výške 5.000,- eur, ktorú žalobca proti žalovanému žalobou uplatnil, považoval za dôvodnú. Za dôvodne uplatnené považoval aj vyčíslené úroky a úroky z omeškania vo výške 3.251,86 eur, ktoré predstavujú úroky vyčíslené do vyhlásenia predčasnej splatnosti (07.12.2015) v sume 2.857,26 eur + úroky z omeškania vyčíslené do 31.08.2018 vo výške 703,54 eur. Od uvedenej sumy súd odpočítal platby žalovaného na úroky spolu v sume 308,92 eur (3.560,83 eur - 308,92 eur = 3.251,91 eur). Žalobca si však uplatnil len sumu 3.251,86 eur, ktorú mu súd v žiadanej výške priznal. S ohľadom na ust. § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 ods. 1 Nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. považoval za dôvodný aj uplatnený úrok z omeškania. Nestotožnil sa s názorom žalobcu, že má nárok na úrok z úveru aj po zosplatnení úveru, preto žalobu v časti uplatnených úrokov z úveru po zosplatnení, t.j. vyčíslených úrokov od 07.12.2015 do 31.08.2018 vo výške 1.039,27 eur (žiadané úroky 4.291,13 eur - priznané úroky 3.251,86 eur) ako aj uplatnených úrokov vo výške 20,90 % ročne zo sumy 5.000,- eur od 01.09.2018 do zaplatenia ako nedôvodnú zamietol.

2. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca. Namietal výrok II., ktorým súd žalobu vo zvyšku zamietol a výrok III. o náhrade trov konania, rozhodnutie považoval za nepreskúmateľné a arbitrárne, nakoľko z neho nie je zrejmé, z akého právneho predpisu súd vychádzal, keď uzavrel, že po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru žalobca nemá nárok na dohodnuté zmluvné úroky, poukázal na to, že rozhodovacia prax súdov v otázke priznávania zmluvných úrokov po zosplatnení úveru je rôznorodá, čo nie je v súlade s princípom právneho štátu. V prípade zmluvného úroku žalobca zastáva názor, že ide o dohodnuté zmluvné plnenie akcesorickej povahy. Uvedené znamená, že takéto plnenie je nevyhnutne spojené s istinou úveru, od ktorej existencie závisí aj samotný zmluvný úrok ako forma odmeny veriteľa (žalobcu) za poskytnutie predmetného úveru. S poskytnutím úveru bol teda spätý aj nárok žalobcu na zmluvné úroky, pričom žalovaný si bol tohto nároku vedomý a svojím podpisom zmluvy sa tieto zmluvné úroky zaviazal uhrádzať. S poukazom na § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka uviedol, že veriteľ má nárok na úrok až do splatenia úveru. Zosplatnenie úveru je len zmena termínu splatnosti, na ktorú má veriteľ nárok. V prípade, ak by veriteľ úver nezosplatnil, dlžník by bol povinný platiť zmluvné úroky. Ak teda je dlžník povinný platiť zmluvné úroky v prípade, ak platí úver v splátkach, odporuje logickému výkladu, aby bol od tohto oslobodený v prípade oprávnenej zmeny termínu splatnosti. Úroky z úveru sú odplatom za poskytnutie peňažných prostriedkov na základe úverovej zmluvy, predstavujú cenu úveru. Dlžník je povinný platiť úroky od okamihu reálneho poskytnutia peňazí do okamihu ich reálneho vrátenia, a to či už v lehote, alebo v omeškaní. Na povinnosť platiť úroky z úveru nemá vplyv ani zosplatnenie úveru. Táto povinnosť zásadne trvá do času reálneho vrátenia poskytnutého úveru. Dal do pozornosti rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 41Co/13/2018, Krajského súdu v Prešove sp. zn. 11C/22/2018 a rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43Co/1/2018. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alternatívne, aby žalobe v celom rozsahu vyhovel a žalobcovi priznal proti žalovanému náhradu trov konania.

3. Žalovaný v písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu navrhol, aby odvolací súd rozhodnutie súdu potvrdil a odvolanie žalobcu zamietol. Rozhodnutie považuje za vecne správne a náležité odôvodnené, nemožno ho považovať za svojvoľné či arbitrárne. Zastával názor, že argumentácia žalobcu nie je spôsobilá spochybniť správnosť záverov súdu prvej inštancie. Uviedol, že z ust. § 16 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. a z ust. § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka nemožno vyvodiť oprávnenie veriteľa požadovať zmluvné úroky aj po zosplatnení úveru zo strany veriteľa. Pokiaľ ide o ustanovenie bodu 6.4 Obchodných podmienok, uviedol, že ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá je v zmysle § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka v spojení s § 53 ods. 1 absolútne neplatná. Táto spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán a nebola individuálne dohodnutá. Smernica Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách v čl. 3 ods. 2 upravuje, že podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky. Uplatňovanie zmluvných úrokov aj po zosplatnení úveru predstavuje pre dlžníka zásadnú zmluvnú povinnosť, ktorá mala a musela byť upravená v „hlavnej“ zmluve.

4. Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací preskúmal vec podľa § 379 a § 380 CSP v rozsahu a z dôvodov odvolania žalobcu, bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

5. Rozsudok súdu prvej inštancie nebol napadnutý odvolaním žalobcu vo výroku I., ktorým bola žalovanému uložená povinnosť, aby žalobcovi zaplatil istinu vo výške 5.000,- eur, vyčíslené úroky a úroky z omeškania vo výške 3.251,86 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne z istiny 5.000,- eur od 01.09.2018 do zaplatenia a bankové poplatky vo výške 4,47 eur, v tomto výroku rozsudok súdu prvej inštancie (výrok I.) nadobudol právoplatnosť a odvolací súd sa ho nedotýkal (§ 367 ods. 2, 3 CSP).

6. Pokiaľ ide o výrok II., súd prvej inštancie sa nestotožnil s názorom žalobcu, že má nárok na úrok z úveru aj po zosplatnení úveru, preto žalobu v časti uplatnených úrokov z úveru po zosplatnení, t.j. vyčíslených úrokov od 07.12.2015 do 31.08.2018 vo výške 1.039,27 eur (žiadané úroky 4.291,13 eur - priznané úroky 3.251,86 eur) ako aj uplatnených úrokov vo výške 20,90 % ročne zo sumy 5.000,- eur od 01.09.2018 do zaplatenia ako nedôvodnú zamietol. Podľa názoru súdu, úrok z úveru prináleží veriteľovi (žalobcovi) len do zosplatnenia, od tohto momentu má žalobca ako veriteľ nárok na úrok z omeškania. Uviedol, že podľa ustálenej súdnej praxe, dohodnuté úroky (zmluvné úroky) z poskytnutých

peňažných prostriedkov patria len do splatnosti dlhu, následne sa dlžník dostáva do omeškania a je povinný platiť iba úroky z omeškania. V opačnom prípade by na ťarchu spotrebiteľa dochádzalo k dvojnásobnému zaťaženiu, a to jednak v podobe úrokov z úveru, ale aj úrokov z omeškania, čo by spôsobovalo značnú nerovnováhu vo vzťahoch medzi žalobcom a žalovaným. Pokiaľ žalobca ako veriteľ považoval celý dlh za splatný, potom nastupuje režim platenia úrokov z omeškania, a nie už úrokov z úveru.

7. Žalobca v podanom odvolaní namieta, že rozhodnutie súdu prvej inštancie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, podľa jeho názoru nárok na zaplatenie úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatnení.

8. Odvolací súd reagujúc na aktuálnu rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu konštatuje, že po podaní odvolania bola Najvyšším súdom právna otázka (ne)možnosti kumulácie zmluvných úrokov a úrokov z omeškania po zosplatnení úverovej zmluvy Najvyšším súdom riešená v uznesení zo dňa 16. júna 2020 sp. zn. 5Cdo/42/2020 ako aj v ďalších rozhodnutiach, (napr. 1Cdo/94/19, 3Cdo/113/2019, 7Cdo/118/2019, 8Cdo/237/2019, 9Cdo/24/2020, 9Cdo/6/2020). Vo veci sp. zn. 5 Cdo 42/2020 najvyšší súd (o. i.) uviedol: „Zmluva o úvere uzavretá medzi stranami sporu je spotrebiteľskou zmluvou podliehajúcou zákonu č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Tento zákon ale nepokrýva všetky otázky vzniku úverového zmluvného vzťahu, práv a povinností strán, ktoré zo zmluvného vzťahu vyplývajú, riešenia otázok, na akú dobu je dlžník povinný platiť úroky z poskytnutého úveru, vzťah úrokov z úveru a úrokov z omeškania, výšku úrokov z omeškania, ktoré sú predmetom úpravy Obchodného zákonníka. Zmluva o úvere je v zmysle § 261 ods. 6 písm. d) Obchodného zákonníka v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere tzv. absolútnym obchodom, a preto bez ohľadu na povahu účastníkov zmluvy o úvere je potrebné pri posudzovaní tohto právneho vzťahu vychádzať aj z ustanovení Obchodného zákonníka o zmluve o úvere § 497 a nasledujúce. Ustanovenia Občianskeho zákonníka sa v prípade právneho vzťahu, účastníkom ktorého je spotrebiteľ, použijú vtedy, ak v Občianskom zákonníku existuje také ustanovenie, ktoré je možné prednostne aplikovať (§ 52 ods. 2 OZ).

9. Z ustanovení § 497 a § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka vyplýva, že zmluva o úvere nemôže byť dohodnutá ako bezúročná. U spotrebiteľských úverov je jednou z náležitostí, ktoré musí zmluva obsahovať, uvedenie doby trvania zmluvy (§ 9 ods. 2 písm. d) zákona č. 129/2010 Z. z.). To znamená, že doba trvania zmluvy pri jej vzniku je časovo ohraničená. V súčasnej právnej úprave zmluvy o úvere absentuje explicitná úprava konečného okamihu povinnosti dlžníka platiť úroky z poskytnutých peňažných prostriedkov, v § 502 ods. 1 vete prvej Obchodného zákonníka je uvedené len to, že dlžník je povinný platiť veriteľovi úroky z úveru od doby poskytnutia peňažných prostriedkov.

10. Zo žiadneho ustanovenia Obchodného zákonníka, Občianskeho zákonníka, či zákona č. 129/2010 Z. z. nevyplýva zákaz dohody účastníkov úverovej zmluvy o povinnosti dlžníka platiť úroky z úveru až do úplného splatenia úveru. Obchodný zákonník, ani Občiansky zákonník nemodifikuje moment trvania záväzku platiť úrok, ani jeho výšku v prípade omeškania dlžníka s platením úveru ani v prospech dlžníka, ani v prospech veriteľa.

11. Za situácie, že dlžník z úverového vzťahu porušil povinnosť splácať úver, v dôsledku čoho došlo k jeho zosplatneniu veriteľom, je nutné dospieť k záveru, že neexistuje rozumný dôvod na to, prečo by dlžník nemal platiť úroky z úveru, ktoré sú odplatom za poskytnutý úver, a to vo výške, na akej sa s veriteľom dohodol. Peňažnými prostriedkami, resp. protihodnotou za ne získanou dlžník disponuje, zmluvné povinnosti porušil a z porušenia povinností profitovať nemôže, keďže zmluvné úroky sú spravidla vyššie ako úroky z omeškania.

12. Zosplatnenie je inštitút slúžiaci ochrane veriteľa, podstata úverového vzťahu a jeho existencia zostáva zachovaná, veriteľ nemá peňažné prostriedky, patrí mu za ne dohodnutá odmena, záväzok dlžníka v zmysle platenia dohodnutej odmeny zostáva nedotknutý a aplikuje sa na dobu, na ktorú bola zmluva dohodnutá ako doba riadneho splácania úveru, keďže dohodnuté úroky majú zmluvný základ. Rozdiel je len v tom, že pre omeškание k povinnosti platiť zmluvné úroky pristupuje povinnosť platiť úroky z omeškania. Inak povedané, dlžníkovi zostáva záväzok platiť úrok rovnaký ako v čase jeho dojednania, t. j. veriteľovi patrí úrok v rovnakej výške a za rovnaké obdobie, bez ohľadu na to, či k omeškaniu dlžníka s platením úveru došlo, alebo nedošlo.

13. Pre spotrebiteľa je však nevýhodné, aby platil úroky až do zaplatenia istiny. Dojednanie, ktorého obsahom je platenie dohodnutých úrokov až do zaplatenia istiny, jeho postavenie zhorší. Pokiaľ by totiž spotrebiteľ, ktorý sa pre svoju ekonomickú situáciu dostal s plnením splátok úveru do omeškania, musel v dôsledku vyhlásenia predčasnej doby splatnosti úveru platiť dohodnuté úroky až do úplného splatenia istiny, zaplatil by v konečnom dôsledku sumu neprimerane vysokú ako náhradu za poskytnutie peňazí. Dohodnuté úroky predstavujú cenu peňazí za ich poskytnutie na vopred dohodnuté obdobie, tzn. že jej výška musí byť stanovená v čase uzatvorenia zmluvy o úvere. Dlužník teda presne vie, koľko bude povinný za poskytnuté peniaze veriteľovi zaplatiť.

14. Túto vedomosť však dlžník - spotrebiteľ nemá v prípade dojednaní, ktoré umožňujú navyšovanie tejto ceny bez jej presného ohraničenia. Keďže spotrebiteľ nevie predpokladať časový úsek svojho omeškania, nie je možné ani určiť celkovú výšku zmluvného úroku, ktorý sa môže bez fixného ohraničenia navyšovať neobmedzene. Takto stanovená cena teda nie je vyjadrená určito, jasne a zrozumiteľne. Z tohto dôvodu potom dojednanie, ktorým sa dlžník - spotrebiteľ zaviazal platiť dohodnuté úroky až do úplného zaplatenia istiny po vyhlásení predčasnej doby splatnosti úveru, spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Takéto dojednanie je teda porušením ustanovenia § 53 ods. 1 OZ.

15. Na druhej strane postavenie veriteľa - dodávateľa sa aj bez uvedeného dojednaní nezhorší, pretože v prípade, ak mu v dôsledku nesplatenia úveru v dohodnutej dobe vznikne škoda, jeho právo zostáva zachované, pravda po zohľadnení zaplatených úrokov z omeškania, ktoré plnia funkciu paušalizovanej náhrady škody.

16. Najvyšší súd tak dospel k záveru, že „v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.“

17. Najvyšší súd vo veciach sp. zn. 5Cdo/42/2020, 1Cdo/94/19, 3Cdo/113/2019, 7Cdo/118/2019, 8Cdo/237/2019, 9Cdo/24/2020, 9Cdo/6/2020 dospel k zhodnému riešeniu právnej otázky vedúcej k záveru, že „v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri prípadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.“

18. Rozhodnutie súdu prvej inštancie o zamietnutí prevyšujúcej časti žaloby žalobcu (výrok II.) tak už s ohľadom na uvedený právny názor, ktorý zaujala najvyššia súdna autorita v tejto doposiaľ spornej otázke, neobstojí.

19. Nakoľko v zmysle uvedených záverov Najvyššieho súdu SR žalobcovi by sa malo na dojednaných zmluvných úrokoch z úveru dostať od žalovaného len toľko, koľko by pri riadnom plnení povinností žalovaný zaplatil na úrokoch úveru ako cenu peňazí, je potrebné dokazovaním zistiť, koľko by pri riadnom plnení povinností žalovaný zaplatil na úrokoch úveru a koľko už na úrokoch úveru pred zosplatením úveru zaplatil. (Doposiaľ, ako vyplýva z obsahu spisu, zaplatil celkom 308,92, ktorú sumu žalobca započítal na úroky - úrok z omeškania a zmluvný úrok). Len rozdiel medzi týmito peňažnými sumami môže byť žalobcovi ako veriteľovi priznaný. S ohľadom na formuláciu žalobného petitu, kedy žalobca žiada priznanie úrokov z úveru po zosplatení, t.j. vyčíslených úrokov od 07.12.2015 do 31.08.2018 vo výške 1.039,27 eur, ako aj uplatnených úrokov vo výške 20,90 % ročne zo sumy 5.000,- eur od 01.09.2018 do zaplatenia, je možné potom žalovaného zaviazat' k zaplateniu takto požadovaných úrokov z úveru, najviac však do sumy zistenej ako rozdiel medzi úrokmi, ktoré by pri riadnom plnení povinností žalovaný zaplatil na úrokoch úveru a koľko už na úrokoch úveru zaplatil, a vo zvyšku je potom potrebné žalobu žalobcu (ktorý žiadal zaplatenie úrokov do zaplatenia istiny bez obmedzenia celkovej sumy úrokov) zamietnuť.

20. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP v napadnutej časti vo výroku II. o zamietnutí prevyšujúcej časti žaloby, ale aj v súvisiacom výroku III. o náhrade trov konania (bez toho, aby bolo potrebné skúmať dôvodnosť odvolania žalobcu v tejto časti) podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie podľa § 391 ods. 1 CSP na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

21. Po vrátení veci súd prvej inštancie zopakuje, resp. doplní dokazovanie v naznačenom smere, vyvodí z neho náležité skutočnosti, ktoré potom posúdi v súlade s vyššie uvedeným právnym názorom najvyššieho súdu. Opätovne potom vo veci ohľadne prevyšujúcej časti žaloby žalobcu rozhodne. V novom rozhodnutí je súd prvej inštancie povinný rozhodnúť aj o náhrade trov odvolacieho konania podľa § 396 ods. 3 CSP.

22. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).